

Pradžia>Kreipimasis į teismą>ES ir nacionalinės teisės sistemos>Bendrieji nacionaliniai teismai**Bendrieji nacionaliniai teismai****Ispanija**

1978 m. Ispanijos Konstitucijos 117 straipsnyje nustatyta, kad teismų sistema ir veikla grindžiamos vieningo teisingumo principu. Pagal šį principą nustatyta bendra jurisdikcija, priskiriama vienam teisėjų, priklausančių bendrosios kompetencijos teismams, korpusui. Yra daug teismų, kurių darbas paskirstomas pagal jurisdikcijos sritis: bylos dalyką, ginčo sumą, asmenis, funkcijas ar teritoriją, nes skirtingą jurisdikciją turinčių teismų įvairovė neprieštarauja vieningo teisingumo principui.

1978 m. Ispanijos Konstitucijoje nustatyta, kad Ispanija yra teisinė socialinė ir demokratinė valstybė, kurioje laisvė, teisingumas, lygybė ir politinis pliuralizmas ginami kaip svarbiausios teisinės sistemos vertybės. Konstitucijos VI antraštinė dalis skiriama teismams, o jos 117 straipsnyje patvirtinama, kad teismų sistema ir veikla grindžiamos vieningo teisingumo principu (isp. *unidad jurisdiccional*).

Remiantis šiais principais, organizuojama Ispanijos teismų veikla, todėl teisminę valdžią sudaro vienas bendras teisėjų korpusas, kurio teisėjai yra nepriklausomi, nepašalinami iš pareigų, atsakingi ir vykdančiai tik Konstituciją ir teisės normas.

Teisės normas ir tarptautines sutartis vykdančiai teismai yra išimtinai atsakingi už jurisdikcijos įgaliojimų vykdymą – sprendimų priėmimą ir jų vykdymo užtikrinimą.

Bendrosios kompetencijos teismai. Įvadas

Yra daug teismų, kurių darbas paskirstomas pagal įvairius teisės aktais įtvirtintos jurisdikcijos nustatymo kriterijus: bylos dalyką, ginčo sumą, asmenis, funkcijas ar teritoriją, nes skirtingą jurisdikciją turinčių teismų įvairovė neprieštarauja vieningo teisingumo principui. Teismai savo teisinius įgaliojimus įgyvendina tik tose bylose, kurios jiems yra priskirtos teisės aktais.

1978 m. Konstitucijos 122 straipsnyje numatyti Konstituciniu teisiniu institucijų įstatymu nustatyta teismų sudėtis, veikla ir valdymas.

Būtina išskirti tris pagrindinius aspektus:

teritorinį aspektą;

ar teismą sudaro vienas teisėjas, ar teisėjų kolegija;

jurisdikciją.

Teritorinis aspektas

Pagal 1985 m. liepos 1 d. Konstitucinio teisminių institucijų įstatymo Nr. 6/1985 aiškinamąjį memorandumą valstybės teisiniais tikslais **teritoriniu požiūriu** yra suskirstyta į savivaldybes, apylinkes (isp. *partidos*), provincijas ir autonomines sritis.

Teisminės valdžios įgyvendinimas yra priskirtas toliau nurodytiems teismams: magistratų teismams (isp. *Juzgados de Paz*), pirmosios instancijos ir parengiamųjų tyrimų teismams (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), komercinių bylų teismams (*Juzgados de lo Mercantil*), smurto prieš moteris bylų teismams (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), baudžiamųjų bylų teismams (*Juzgados de lo Penal*), ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų teismams (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), socialinių bylų teismams (*Juzgados de lo Social*), nepilnamečių bylų teismams (*Juzgados de Menores*), baudžiamųjų nuosprendžių vykdymo priežiūros teismams (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), provincijos teismams (*Audiencias Provinciales*), autonominių sričių aukštesiems teisingumo teismams (*Tribunales Superiores de Justicia*), Nacionaliniam aukštajam teismui (*Audiencia Nacional*) ir Aukščiausiam Teismui (*Tribunal Supremo*).

Visoje šalyje jurisdikciją įgyvendina Nacionalinis aukštasis teismas, Aukščiausiasis Teismas, centriniai baudžiamųjų bylų teismai (isp. *Juzgados Centrales de Instrucción*) ir centriniai ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų teismai (*Juzgados Centrales de lo Contencioso-administrativo*).

Vienas teisėjas ar teisėjų kolegija

Visuose teismuose, išskyrus Aukščiausiąjį Teismą, Nacionalinį aukštąjį teismą, aukštuosius teisingumo teismus ir provincijos teismus, bylas nagrinėja **vienas teisėjas**.

Madride įsikūręs Aukščiausiasis Teismas yra aukščiausia teisminė institucija visoje teisės sistemoje, tačiau jis turi vadovautis nuostatomis dėl konstitucinių garantijų. Aukščiausiąjį Teismą sudaro pirmininkas, kolegijų pirmininkai (isp. *presidentes de sala*) ir teisėjai (*magistrados*), kurie pagal teisės aktus yra priskirti kolegijoms ir skyriams.

Aukščiausiąjį Teismą sudaro šios kolegijos:

pirmoji: civilinių bylų kolegija;

antroji: baudžiamųjų bylų kolegija;

trečioji: ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų kolegija;

ketvirtoji: darbo bylų kolegija;

penktoji: karo bylų kolegija – ši kolegija reglamentuojama specialiais teisės aktais ir papildomai pagal Konstitucinį teisminių institucijų įstatymą ir pagal nuostatas, bendrai taikomas ir kitoms Aukščiausiojo Teismo kolegijoms.

Madride įsikūręs **Nacionalinis aukštasis teismas** turi jurisdikciją visoje šalyje. Jį sudaro pirmininkas, kolegijų pirmininkai ir teisės aktais kolegijoms ir skyriams (apeliacinių skundų, baudžiamųjų bylų, ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų ir darbo bylų) priskirti teisėjai.

Kiekvienoje autonominėje srityje yra vienas **aukštasis teisingumo teismas** – aukščiausios pakopos teismas toje autonominėje srityje, tačiau tai neturi įtakos Aukščiausiojo Teismo jurisdikcijai. Aukštajam teisingumo teismui suteikiamas atitinkamos autonominės srities pavadinimas, o jo jurisdikcija apima visą tos autonominės srities teritoriją.

Teismą sudaro trys kolegijos: civilinių ir baudžiamųjų bylų kolegija, ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų kolegija ir darbo bylų kolegija.

Teismą sudaro pirmininkas, kuris taip pat pirmininkauja civilinių ir baudžiamųjų bylų kolegijai, ir kolegijų pirmininkai bei teisėjai, kurie pagal teisės aktus priskiriami kiekvienai kolegijai ir, kai taikoma, kolegijose sukuriama skyriams.

Provincijos teismai yra įsikūrę provincijų sostinėse ir vadinami pagal jas, o šių teismų jurisdikcija paprastai apima visą provinciją. Provincijos teismus sudaro pirmininkas ir du ar daugiau teisėjų. Juos taip pat gali sudaryti du arba daugiau tos pačios sudėties skyrių – tuo atveju vienam iš skyrių pirmininkauja teismo pirmininkas.

Šie teismai nagrinėja civilines ir baudžiamąsias bylas.

Teismų administracija (isp. *Oficina Judicial*)

Konstituciniame teisminių institucijų įstatyme Teismų administracija apibrėžiama kaip pagalbinio pobūdžio administracinė organizacija, kuri padeda teisėjams ir teismams vykdyti teisminę veiklą.

Ji įsteigta siekiant pagerinti teisminių institucijų darbo efektyvumą ir veiksmingumą, teismo proceso skaidrumą, paspartinti bylų nagrinėjimą ir skatinti įvairių Teismų administraciją sudarančių tarnybų ir vienetų bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą. Taigi Teismų administracijos veikla vykdoma įsipareigojant užtikrinti kokybišką viešąją paslaugą, kuri būtų pasiekiamą žmonėms, atitiktų konstitucines vertybes ir tenkintų esamus piliečių poreikius.

Tai yra naujas organizacinis modelis, kuriame taikomi naujoviški valdymo metodai, pagrįsti skirtingų administracinių vienetų veiklos derinimu. Šie administraciniai vienetai – tai tiesioginę paramą vykdant teismines procedūras teikiantys vienetai (atitinkantys senuosius teismus (isp. *juzgados*)), kurie padeda teisėjams vykdyti savo teismines funkcijas, ir bendrosios procesinės tarnybos, kurioms vadovauja teismų pareigūnai (*Letrados de la Administración de Justicia*) ir kurios atlieka visas nebūtinai teismines funkcijas, pvz., priima dokumentus, tvarko šaukimus į teismą, įgyvendina sprendimus, vykdo neteismines procedūras, priima prašymus dėl nagrinėtinų ieškinių, perduoda šalims informaciją, šalina procesinius trūkumus ir t. t.

Bendrosios procesinės tarnybos yra trijų rūšių:

bendroji visuotinė tarnyba;

bendroji proceso organizavimo tarnyba;

bendroji vykdymo tarnyba.

Jurisdikcija

Be teritorinio aspekto, teismai gali spręsti įvairių rūšių bylas ir klausimus, todėl jie skirstomi į **keturias teisenas**:

civilinių bylų teismai: nagrinėja savo jurisdikcijai priskirtas bylas ir ginčus, tiesiogiai nepriskirtus kitai teisei. Todėl juos galima laikyti bendrosios kompetencijos teismais;

baudžiamųjų bylų teismai: baudžiamosios bylos turi būti išnagrinėtos, o baudžiamieji procesai turi būti vykdomi baudžiamosios teisenos sistemoje, išskyrus kariuomenės jurisdikcijai priklausančias bylas. Ispanijos teisei būdinga tai, kad iš baudžiamosios atsakomybės kylanti civilinė atsakomybė gali būti nagrinėjama kartu su baudžiamąja. Tokiu atveju sprendimą dėl atitinkamo žalos ir nuostolių, patirtų dėl nusikalstamos veikos, atlyginimo priima baudžiamųjų bylų teismas;

ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų teismai: Konstitucijoje teigiama, kad teismai kontroliuoja reguliavimo institucijas, administracinių veiksmų teisėtumą ir administracinių veiksmų atitiktį tikslams, kurių jais siekiama. Ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų teismai nagrinėja valdžios institucijų atliekamų veiksmų ir joms pateikiamų finansinių reikalavimų teisėtumą. Taip yra todėl, kad teisės aktuose nustatytais sąlygomis asmenys turi teisę, kad jiems būtų kompensuojami bet kokie jų galimai patirti turiniai nuostoliai ir teisių praradimas, išskyrus *force majeure* atvejus, jeigu nuostoliai buvo padaryti arba teisės buvo prarastos dėl viešųjų paslaugų veikimo ypatumų;

socialinių bylų teismai: nagrinėja socialinės teisės srities ieškinius – tiek individualius, tiek kolektyvinius ginčus, taip pat socialinio draudimo reikalavimus arba reikalavimus valstybei, kai ji yra atsakinga pagal darbo teisės aktus.

Be šių keturių teisenų, Ispanijoje dar yra **karo teismai**.

Karo teismai yra vieningo teismingumo principo išimtis.

Konstitucijoje nustatyti principai, kuriais reglamentuojama teismų veikla, ir numatytas valstybės teismų sistemos vieningumas. Valstybės teismų sistemai priklausančių karo teismų sistema ir veikla grindžiamos vieningo teismingumo principu. Jie vykdo teisingumą tik karinėje srityje ir, jei taikoma, apgulties padėties deklaracijoje nustatytais klausimais, vadovaudamiesi Konstitucija ir baudžiamųjų, procesinių ir drausminių karo įstatymų nuostatomis.

Taikos metu karo teismų jurisdikcija griežtai ribojama karine sritimi, jie nagrinėja bylas, susijusias su Kariniame baudžiamajame kodekse prie nusikaltimų priskiriamomis veikomis, o kariuomenę dislokavus už šalies teritorijos ribų jurisdikcija išplečiama įtraukiant bet kokių rūšių nusikaltimus. Konstituciniame karo teismų jurisdikcijos ir organizacinės sistemos įstatyme Nr. 4/1987 nustatyta, kad karo metu ši sritis keičiama, nors tokį sprendimą turi priimti parlamentas (isp. *Cortes Generales*) arba vyriausybė, jei ji yra įgaliota.

Civilinėje teisei karo teismai yra atsakingi už testamentinio ar netestamentinio paveldėjimo proceso parengimą karinių pajėgų nariams, kurie karo metu žuvo mūšyje arba jūroje, – šios pareigos apima tik būtiniausią pagalbą, kad būtų galima mirusįjį palaidoti ir parengti jo turto aprašą bei šį turtą laikinai apsaugoti, visada informuojant kompetentingą civilinę teisminę instituciją.

Karo teismus sudaro profesionalūs kariai, ginkluotųjų pajėgų nariai ir Gynybos ministerijos atstovai.

Karo teismų sistemą sudaro: regioniniai karo teismai (isp. *Juzgados Togados Territoriales*), centriniai karo teismai (*Juzgados Togados Centrales*), aukštesnieji regioniniai karo teismai (*Tribunales Militares Territoriales*) ir Centrinis karo teismas (*Tribunal Militar Central*). Tačiau karo teismų hierarchijoje svarbiausia yra Aukščiausiojo Teismo penktoji kolegija.

Centrinis karo teismas įsikūręs Madride ir turi jurisdikciją visoje šalyje, jis yra centrinis teismas, nagrinėjantis bylas, jam priskirtas 1987 m. liepos 15 d.

Konstituciniu karo teismų jurisdikcijos ir organizacinės sistemos įstatymu Nr. 4/1987.

Regioniniai karo teismai yra atsakingi už baudžiamosios karo bylos tyrimą savo jurisdikcijos srityje, o šių bylų nagrinėjimas priklauso atitinkamo aukštesniojo apygardos karo teismo jurisdikcijai; apygardos karo teismai taip pat prižiūri baudžiamųjų nuosprendžių taikymą – tiek, kiek tai, be kitų funkcijų, susiję su karinėmis pataisos įstaigomis ir jų kaliniais.

Sukūrus Aukščiausiojo Teismo karo bylų kolegiją, kuriai Aukščiausiojo Teismo nustatyta tvarka ir pagal jo narių statutą taikomos tos pačios taisyklės kaip ir kitoms kolegijoms, nustatytas Karo teismo ir Aukščiausiojo Teismo, kurie įeina į teisinių institucijų sistemą, aukščiausio lygmens vientisumas.

Šiai kolegijai priklauso ir bendrosios kompetencijos, ir karo teismų teisėjai – taip aukščiausiu lygmeniu užtikrinama teismo proceso pusiausvyra: kolegija paprastai nagrinėja kasacinius skundus teisės aspektais ir peržiūri sprendimus, tačiau, žinoma, ji taip pat gali turėti jurisdikciją nagrinėti visų pirma bylas, susijusias su aukštas karines pareigas einančiais asmenimis.

Ispanijoje nėra ypatingosios teisenos teismų, tačiau galima pažymėti, kad pagal nurodytas teisenas sukurti **konkrečių sričių specializuoti teismai. Tai, pavyzdžiui, teismai, kuriuose nagrinėjamas smurto prieš moteris bylos, taip pat nuosprendžių vykdymo priežiūros teismai ir nepilnamečių bylų teismai. Šie teismai yra bendrosios kompetencijos teismai, tačiau jų specializacija – konkrečių sričių bylos. Daugiau informacijos pateikiama informacijos suvestinėje apie specializuotus Ispanijos teismus.**

Nagrinėdami keturias esamas Ispanijos teisenas, apžvelgsime įvairių teismų jurisdikciją šiose srityse.

Civilinė teisena

Aukščiausiojo Teismo pirmoji kolegija (isp. *Sala I del Tribunal Supremo*), aukštųjų teisingumo teismų civilinių ir baudžiamųjų bylų kolegija (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), provincijos teismų civilinių bylų skyriai (*Secciones Civiles de las Audiencias Provinciales*), pirmosios instancijos teismai (*Juzgados de Primera Instancia*), magistratų teismai ir tam tikri specializuoti teismai (šeimos bylų teismai (*Juzgados de Familia*), komercinių bylų teismai, Bendrijos prekių ženklų teismai (*Juzgados de Marca Comunitaria*), smurto prieš moteris bylų teismai) – visi jie turi jurisdikciją civilinės teisenos sistemoje.

Komercinių bylų teismai, Bendrijos prekių ženklų teismai ir smurto prieš moteris bylų teismai išsamiai aptariami informacijos suvestinėje apie specializuotus Ispanijos teismus.

Baudžiamoji teisena

Aukščiausiojo Teismo antroji kolegija (isp. *Sala 2ª del Tribunal Supremo*), Nacionalinio aukštojo teismo baudžiamųjų bylų kolegija (*Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional*), aukštųjų teisingumo teismų civilinių ir baudžiamųjų bylų kolegija (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), provincijos teismų baudžiamųjų bylų skyriai (*Secciones Penales de las Audiencias Provinciales*), baudžiamųjų bylų teismai, vietos baudžiamųjų bylų teismai (*Juzgados de Instrucción*), nepilnamečių bylų teismai, nuosprendžių vykdymo priežiūros teismai, smurto prieš moteris bylų teismai ir magistratų teismai – visi jie turi jurisdikciją baudžiamosios teisenos sistemoje.

Nepilnamečių bylų teismai, nuosprendžių vykdymo priežiūros teismai ir smurto prieš moteris bylų teismai išsamiai aptariami informacijos suvestinėje apie specializuotus Ispanijos teismus.

Administracinę teisena

Jurisdikciją administracinės teisenos sistemoje turintys teismai yra Aukščiausiojo Teismo trečioji kolegija (isp. *Sala 3ª del Tribunal Supremo*), Nacionalinio aukštojo teismo ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų kolegija (*Sala de lo Contencioso-Administrativo de la Audiencia Nacional*), aukštųjų teisingumo teismų ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų kolegija (*Sala de lo Contencioso-Administrativo de los Tribunales Superiores de Justicia*), ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų centriniai teismai ir ginčo tvarka nagrinėjamų administracinių bylų teismai.

Socialinę ir darbo santykių teisena

Socialinės ir darbo santykių teisenos sistemą sudaro Aukščiausiojo Teismo ketvirtoji kolegija (isp. *Sala 4ª del Tribunal Supremo*), Nacionalinio aukštojo teismo darbo bylų kolegija (*Sala de lo Social de la Audiencia Nacional*), aukštųjų teisingumo teismų darbo bylų kolegija (*Sala de lo Social de los Tribunales Superiores de Justicia*) ir socialinių bylų teismai.

Visų nurodytų teismų jurisdikcija nustatyta [Konstituciniame teisminių institucijų įstatyme](#).

Susijusios nuorodos

[Generalinė teisminių institucijų taryba \(isp. *Consejo General del Poder Judicial*\)](#)

[Konstitucinis teisminių institucijų įstatymas](#)

Paskutinis naujinimas: 17/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.